

правові та організаційні основи забезпечення захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, національних інтересів України у кіберпросторі; Закон України «Про Національну програму інформатизації», який визначає загальні засади формування, виконання та коригування Національної програми інформатизації; Закон України «Про Концепцію Національної програми інформатизації», який заклав основи державної політики у зазначеній сфері; Закон України «Про телекомунікації», який визначає повноваження органів державної влади, а також права, обов'язки фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у даній діяльності; Розпорядження Кабінету Міністрів України «Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр.» № 67 від 17.01.2018 р.

Разом з тим, деякі відносини щодо використання інформаційно-комунікаційних технологій регулюються також актами законодавства, основним предметом регулювання яких є інші (безпосередньо не пов'язані з електронними ресурсами) відносини, зокрема: Господарський кодекс, Цивільний кодекс, Податковий кодекс, Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», Закон України «Про захист персональних даних», Закон України «Про публічні закупівлі», Закон України «Про захист прав споживачів», Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року» № 179 від 03.03.2021 р.

Варто констатувати, що незважаючи на певні спроби правового регулювання використання цифрових технологій у господарській діяльності, чіткої концепції розвитку права в умовах цифрової економіки поки не створено. Зокрема, як на законодавчому, так і підзаконному рівні, неврегульованими належним чином залишаються такі інститути цифрової економіки, як блокчейн, криптовалюта, стартап, смарт-контакти, забезпечення захисту прав споживачів у сфері електронної комерції, створення дієвої системи захисту персональних даних у цій сфері й деякі інші. Ця ситуація викликає прогалини у правовому регулюванні цифрової економіки, а також різноманітні правові колізії, що призводять до витіснення низки цифрових трансакцій, які здійснюються, у першу чергу, суб'єктами малого та середнього бізнесу, в нелегальне фінансово-економічне поле. При розробці нормативних і методологічних підходів до регулювання відносин у сфері цифрової економіки необхідно виходити із системного застосування законодавства і не обмежуватися поверхневим внесенням змін до певного блоку чинного законодавства, без урахування впливу інших норм на регульовані відносини, розвитку відносин і їх потенціалу в майбутньому.

Література

1. Фіщук В., Матюшко В., Чернев Є., Юрчак О., Лаврик Я., Амелін А. *Україна 2030E – країна з розвинутою цифровою економікою* / Український інститут майбутнього : сайт. URL: <https://strategy.uifuture.org/kraina-z-rozvinutoyu-cifrovoyu-ekonomikoju.html> (дата звернення: 04.05.2021).
2. *Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації* : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р від 17.01.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-pr#Text> (дата звернення: 04.05.2021).
3. Вінник О. М. *Правові аспекти взаємодії громадянського суспільства, цифрової економіки та держави*. IUS PRIVATUM. 2018. № 1. С. 20–29.

УДК 347.476

Ткачук Альона Сергіївна

*к. ю. н., доцент кафедри економіки, права та управління бізнесом,
Одеський національний економічний університет (Україна)*

ЩОДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЛІЦЕНЗІЙНОГО ДОГОВОРУ

JEL classification: K150

Сьогодні ведення бізнесу, користування різноманітними сервісами та просто творчість передбачають використання об'єктів інтелектуальної власності. Одним з найпоширеніших способів

врегулювати питання використання об'єктів інтелектуальної власності є укладення ліцензійного договору. Не зважаючи на те, що правова регламентація ліцензійного договору в Україні є досить детальною, деякі з положень все ж таки потребують проведення відповідного аналізу.

Багато науковців у своїх працях висвітлювали питання укладення та виконання ліцензійного договору, зокрема, М. Агаркова, І. Безклубий, Т. Боднар, М. Брагінський, В. Вітрянський, О. Дзера, В. Дмитришин, О. Іоффе, А. Кирилюк, А. Кодинець, В. Коссаєк, О. Кохановська, І. Кривошеїна, В. Крижна, Н. Кузнєцова, Р. Майданик, В. Мироненко, Н. Павловська, Б. Падучак, С. Пилипенко, О. Підпригора, О. Тверезенко, О. Трагнюк, Ж. Чорна, І. Якубівський.

В галузі інтелектуальної діяльності укладається велика кількість різних за своїм характером і природою договорів, найпоширенішими з яких є ліцензія на використання об'єкта права інтелектуальної власності та ліцензійний договір.

Ліцензійний договір укладають користувачі різноманітних сервісів (наприклад, Megogo та подібних медіа сервісів) та телефонних додатків, клієнти охоронних агентств, автори публікацій як друкованих, так і електронних видань тощо. Тому дуже важливо розуміти особливості укладання ліцензійного договору, знати його істотні умови, права і обов'язки сторін.

Не зважаючи на те, що у вітчизняних та зарубіжних наукових роботах автори розглядають істотні умови ліцензійного договору та цивільно-правові аспекти регулювання договірних ліцензійних відносин, аналізують чинне законодавство у сфері надання майнових прав на результати інтелектуальної діяльності, однак Цивільний кодекс України не містить конкретного переліку істотних умов ліцензійного договору, а лише визначає, що в такому договорі повинні бути визначені вид ліцензії, сфера використання об'єкта права інтелектуальної власності розмір, порядок і строки виплати винагороди за використання об'єкта права інтелектуальної власності, а також інші умови, які сторони вважають за доцільне включити в договір.

Метою дослідження є визначення істотних умов ліцензійного договору та з'ясування питання співвідношення між поняттями «ліцензія» та «ліцензійний договір».

Зупинимося на умовах ліцензійного договору. За ліцензійним договором одна сторона (ліцензіар) надає другій стороні (ліцензіату) дозвіл на використання об'єкта права інтелектуальної власності (ліцензію) на умовах, визначених за взаємною згодою сторін з урахуванням вимог цивільного законодавства України [1, ст. 1109].

Науковці поділяють істотні умови ліцензійного договору на дві групи: об'єктивні та суб'єктивні. До об'єктивних істотних умов належать встановлені законом або необхідні для договорів певного виду умови, до суб'єктивних – ті умови, які на вимогу будь-якої сторони повинні бути узгоджені між сторонами. Виходячи з цього поділу, до об'єктивних істотних умов, тобто встановлених законом, належать такі: сторони у договорі, предмет договору, вид ліцензії, вартість ліцензії, винагорода, строк чинності договору. Об'єктивні істотні умови ліцензійного договору обов'язково повинні бути погоджені сторонами для того, щоб ліцензійний договір вважався укладеним. Що стосується суб'єктивних істотних умов ліцензійного договору, то серед науковців відсутня єдина точка зору з цього питання [2, с. 108].

Цивільний кодекс України встановив низку положень, що мають спірний характер, реалізація яких на практиці потенційно може викликати певні складнощі. Вони стосуються проблеми співвідношення ліцензії та ліцензійного договору, визначення правової природи ліцензії як підстави надання майнових прав на результати творчості, визначення істотних умов, необхідних і достатніх для укладання ліцензійного договору, особливостей укладання ліцензійних договорів щодо надання прав на окремі об'єкти інтелектуальної власності (комп'ютерні програми, торговельні марки тощо). Вирішення цих та інших питань, пов'язаних із реалізацією зазначеної договірної моделі, неможливо здійснити, виходячи лише з положень глави 75 ЦК України, а тому низка її правових норм потребують додаткової законодавчої деталізації та наукового осмислення [3, с. 23].

Угоди про інтелектуальну власність повинні бути добре структурованими, змістовними, захищати ділові інтереси як власників інтелектуальної власності, так і тих, хто набуває права за цими угодами. Положення ліцензійного договору викладаються максимально зрозумілою мовою, без використання незрозумілих термінів та складних для сприйняття конструкцій [4, с. 177].

Ми з'ясували співвідношення між поняттями «ліцензія» та «ліцензійний договір». Ліцензія на використання об'єкта інтелектуальної власності може бути оформлена як окремий документ або бути складовою частиною ліцензійного чи іншого цивільно-правового договору. Ліцензія, тобто дозвіл на використання майнових прав інтелектуальної власності завжди є частиною ліцензійного договору, про що зазначається у ст. 1109 ЦК України, яка наголошує на визначення у

ліцензійному договорі виду ліцензії та сфери використання об'єкта права інтелектуальної власності [1, ст. 1109].

Ліцензія може бути оформлена лише у вигляді ліцензійного договору. Оскільки ліцензія є дозволом про надання майнових прав інтелектуальної власності, що містить коло повноважень ліцензіата, то вона формує основний зміст ліцензійного договору. Тому не може бути ліцензії без ліцензійного договору, і навпаки, кожен ліцензійний договір має містити умову щодо ліцензії – дозвіл на використання майнових прав інтелектуальної власності. З огляду на викладене, ліцензію не можна трактувати як вид договору у сфері розпорядження правами інтелектуальної власності. Вона є не одностороннім правочином, а лише умовою ліцензійного договору, що стосується обсягу повноважень щодо наданих ліцензіату майнових прав інтелектуальної власності.

Ми з'ясували, що ліцензійний договір є справедливим механізмом отримання винагороди за створення або придбання об'єкта інтелектуальної власності. Укладання такого договору є однаково вигідним як для ліцензіара, так і для особи, яка під час здійснення своєї діяльності бажає легально використовувати об'єкт інтелектуальної власності. Необхідно чітко сформулювати перелік істотних умов ліцензійного договору та внести відповідні зміни до Цивільного кодексу України.

Література

1. *Цивільний кодекс України* : Закон України № 435-IV від 16.01.2003 р. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. № 40-44. Ст. 356.
2. Чорна Ж. Л. *До питання про істотні умови ліцензійного договору*. Університетські наукові записки. 2017. № 63. С. 106–116. URL: <http://www.univer.km.ua/visnyk/1649.pdf> (дата звернення: 17.03.2021).
3. Кодинець А. *Проблеми нормативного регулювання ліцензійного договору*. Підприємництво, господарство і право. 2015. № 1 (229). С. 22–26. URL: http://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2015/01_2015.pdf#page=22 (дата звернення: 25.03.2021).
4. Ткачук А. С. *Загальні умови ліцензійного договору*. Економіко-правові аспекти господарювання : сучасний стан, ефективність та перспективи : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. Одеса : Принт бистро, 2020. С. 174–177. URL: <https://drive.google.com/file/d/1PKVtrgwRZEmBcRkLzA0evBvyWAsfLGyj/view> (дата звернення: 28.03.2021).

УДК 334.012.6:65.012.6

Фіалковська Анастасія Андріївна
*к. е. н., доцент кафедри економіки, права та управління бізнесом,
Одеський національний економічний університет (Україна)*

СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА НА ЛОКАЛЬНОМУ РІВНІ

JEL classification: M200; O430

Сприяння розвитку підприємництва відіграє надзвичайно важливу роль для досягнення, як в Україні в цілому, так і на рівні локальних територіальних утворень, соціальної стабільності, збільшення кількості робочих місць, зростання доходів населення. Зокрема, розвиток підприємництва у громаді надає змогу громаді забезпечити [1]:

- створення нових робочих місць, що сприятиме зменшенню соціальної напруженості та досягненню соціальної стабільності;
- підвищення рівня доходів (а отже, зростання показників добробуту населення та його платоспроможності);
- формування на місцевих ринках конкурентного середовища щодо пропозиції товарів та послуг, підвищення їх якості;
- поживлення економічної активності в громаді;
- впровадження інноваційних та енергозберігаючих технологій, розвиток «зеленої економіки», покращення екологічної ситуації на місцях;
- збільшення надходжень до місцевих бюджетів;
- уповільнення обсягів трудової міграції активної частини працездатного населення за кордон;
- збільшення прошарку середнього класу.